

Opasraportti

HuTK - Tulevaisuudentutkimus (2017 - 2018)

Tulevaisuudentutkimus

Osoite: Tulevaisuudentutkimus, PL 1000, 90014 Oulun yliopisto

Puhelin: opintoneuvoja 0294 48 3305 yliopistonlehtori Erkki Urpilainen, opintoasiansihteeri study.humanities@oulu.fi

Sähköpostiosoite: [erkki.urpilainen \(at\) oulu.fi](mailto:erkki.urpilainen@oulu.fi)

www: <http://www.oulu.fi/tulevaisuudentutkimus/>

Opinto-oikeus

Tulevaisuudentutkimuksen kurssien järjestäjänä on Tulevaisuudentutkimuksen VerkostoAkademian, joka on kansallinen koulutus- ja tutkimusverkosto. Verkostoa koordinoi Turun Kauppakorkeakoulussa toimiva Tulevaisuudentutkimuskeskus.

Tulevaisuudentutkimuksen VerkostoAkatemiassa opiskeleminen edellyttää opinto-oikeutta jossakin verkostoon kuuluvassa yliopistossa tai korkeakoulussa. Tulevaisuusopintoja voi sisällyttää vapaasti valittaviin opintoihin. Opiskelija voi suorittaa yksittäisiä opintojaksoja tai muodostaa 25 opintopisteen laajuisen, sivuaineeseen rinnastettavan opintokokonaisuuden.

Opintoneuvonta

Oulun yliopistossa antaa yliopistonlehtori Erkki Urpilainen, puh. 029 448 3305

Katsaus oppiaineeseen

Tulevaisuudentutkimus on tiedonala, joka tarjoaa käyttöön tietoa, työkaluja ja menetelmiä vaihtoehtoisten tulevaisuuksien hahmottamisen, analysoinnin ja tekemisen sekä päätöksenteon tueksi. Opintokokonaisuuden aikana tutustutaan sekä tulevaisuudentutkimuksen käytännönläheiseen soveltamiseen että tiedonalan akateemisiin erityispiirteisiin ja tutkimusmenetelmiin. Monitieteisenä alana tulevaisuudentutkimus tarjoaa holistisia menetelmiä ja lähestymistapoja hahmottaa muutosta. Kyseessä on valtakunnallinen sivuaine ja opintojaksoille osallistuu opiskelijoita useista suomalaisista yliopistoista. Myös paikalliset opintoryhmät ovat monitieteisiä ja lisäksi monitieteisyys huomioidaan monipuolisissa oppimistehtävissä.

Tulevaisuudentutkimusta ja ennakointia tarvitaan hyvin erilaisissa työtehtävissä yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin organisaatioissa. Tulevaisuudentutkimusta ja ennakointia hyödynnetään esim. yhdyskuntasuunnittelussa ja osaamistarpeiden ennakkoinnissa, asiantuntija-, ohjaus-, strategia-, tuotekehitys-, suunnittelu-, konsultointi- tai muissa kehittämistehtävissä niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla, järjestöissä tai vaikka yrittäjänä.

Opintokokonaisuudet ja niiden osaamistavoitteet

Opintokokonaisuuden hyväksytysti suoritettuaan opiskelija kykenee kriittisesti analysoimaan yhteiskunnallista tulevaisuuskeskustelua ja osallistumaan siihen vahvalla tietopohjalla. Hän hallitsee myös pienimuotoiseen

ennakointitutkimuksen suunnittelun ja toteutuksen valitsemallaan tulevaisuudentutkimuksen menetelmällä. Lisäksi opiskelija kykenee arvioimaan monitieteisten tutkimuskysymysten haasteita ja hahmottamaan tulevaisuudentutkimuksen menetelmäkenttää ja menetelmien yhteiskäytön mahdollisuuksia ja haasteita.

Opintojaksojen suorittaminen alkaa tammikuussa 3. periodilla ja jatkuu seuraavan syyslukukauden 2. periodille asti.

Opintojaksot

Perusopinnot, 25 op:

700714P Tulevaisuusajattelu ja skenaariot, 5 op

700716P Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät, 5 op

700717P Tulevaisuudentutkimuksen menetelmien soveltaminen, 5 op

700715P Tulevaisuudentutkimuksen tieteellinen perusta, 5 op

700713P Vaihtuvateemainen tulevaisuudentutkimuksen opintojakso, 5 op

Tutkintorakenteisiin kuulumattomat opintokokonaisuudet ja -jaksot

700717P: Tulevaisuudentutkimuksen menetelmien soveltaminen, 5 op

700716P: Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät, 5 op

700715P: Tulevaisuudentutkimuksen tieteellinen perusta, 5 op

700714P: Tulevaisuusajattelu ja skenaariot, 5 op

700713P: Vaihtuvateemainen tulevaisuudentutkimuksen opintojakso, 5 op

Opintojaksojen kuvaukset

Tutkintorakenteisiin kuulumattomien opintokokonaisuuksien ja -jaksojen kuvaukset

700717P: Tulevaisuudentutkimuksen menetelmien soveltaminen, 5 op

Voimassaolo: 01.08.2012 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Urpilainen, Erkki Juhani

Opintokohteen kielet: suomi

Leikkaavuudet:

ay700717P Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät käytännössä (AVOIN YO) 5.0 op

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

suomi ja englanti

Ajoitus:

1. periodi

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija osaa soveltaa valitsemaansa tulevaisuudentutkimuksen tutkimusmenetelmää omassa tutkimuksessaan.

Sisältö:

Opintojakson tavoitteena on tulevaisuusajattelun syventäminen ja tulevaisuusnäkökulman soveltaminen tutkimuskohteeseen Aiempien kurssien (tieteenfilosofinen teoria, ontologia, epistemologia ja metodologia) syventäminen, tieteellinen kirjoittaminen, argumentointi, tutkijan ammatti professiona. Opintojaksolla perehdytään tulevaisuudentutkimuksen menetelmiin ja työskentelytapoihin sekä tieteelliseen argumentaatioon ja tutkimuksenteon perusteisiin. Mahdollisuus myös tutustua tieteelliseen julkaisemiseen.

Toteutustavat:

Luennot ja harjoitustehtävät oppimisympäristö Moodlessa

-

Yhteydet muihin opintoihin:

Aiemmiksi opinnoiksi vaaditaan opintojaksojen 700714P ja 700716P hyväksytyt suorittaminen tai vastaavat tiedot. Opintojaksolla tehtävä harjoitustyö perustuu aiemmillä jaksoilla esitetyjen menetelmien soveltamiseen..

Oppimateriaali:

Kurssin aikana jaettava digitaalinen aineisto (mm. artikkeleita, videoita)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Lue lisää [opintosuoritusten arvostelusta](#) yliopiston verkkosivulta.

Arviointiasteikko:

0 – 5

Vastuuhenkilö:

Erkki Urpilainen

700716P: Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät, 5 op

Voimassaolo: 01.08.2012 -

Opiskelumoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Urpilainen, Erkki Juhani

Opintokohteen kielet: suomi

Leikkaavuudet:

ay700716P Tulevaisuudentutkimuksen menetelmät (AVOIN YO) 5.0 op

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

4. periodi

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija kykenee arvioimaan monitieteisten tutkimuskysymysten haasteita ja hahmottamaan tulevaisuudentutkimuksen menetelmäkenttää ja menetelmien yhteiskäytön mahdollisuuksia ja haasteita. Menetelmistä harjoitellaan mm. Delfoi, SSM, CLA, osallistavat menetelmät, mallinnus ja luovat menetelmät. Jakson jälkeen opiskelija osaa verrata tulevaisuudentutkimuksen suhdetta muihin tieteesiin ja

tiedonaloihin ja osaa valita tutkimusmenetelmän ottaen huomioon tutkimusongelman ja -kohteen, tarkastelun aikajänteen ja tutkimusresurssit.

Sisältö:

Opintojakson tavoitteena on antaa perusvalmiudet tulevaisuudentutkimuksen tieteellisten menetelmien ymmärtämiseen ja soveltamiseen. Lähtökohdista ovat erilaiset tutkimusongelmat, joissa voidaan käyttää tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä. Lisäksi perehdytään monitieteisyyden haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Toteutustavat:

Lähiopetus, itsenäinen työskentely, harjoitukset ja verkkokeskustelut ja verkkopohjaisen tutkimustyökalun opettaminen

Oppimateriaali:

Kamppinen, Matti & Kuusi, Osmo & Söderlund, Sari (toim.) 2003: *Tulevaisuudentutkimus. Perusteet ja sovellukset* (2. painos); Osmo Kuusi, Timo Bergman & Hazel Salminen (toim.) 2013: *Miten tutkimme tulevaisuutta?*; Kurssin aikana jaettava muu kirjallinen aineisto.

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Lähiopetus 21 t, viikoittaiset oppimistehtävät oppimisympäristö Moodlessa sekä Delfoi-tutkimuksen suunnittelu ja toteutus yhdessä muiden valtakunnallisten ryhmien kanssa

Lue lisää [opintosuoritusten arvostelusta](#) yliopiston verkkosivulta.

Arviointiasteikko:

0 – 5

Vastuuhenkilö:

Erkki Urpilainen

Työelämäyhteistyö:

-

700715P: Tulevaisuudentutkimuksen tieteellinen perusta, 5 op

Voimassaolo: 01.08.2012 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Urpilainen, Erkki Juhani

Opinto-kohteen kielet: suomi

Leikkaavuudet:

ay700715P Tulevaisuudentutkimuksen perusteet (AVOIN YO) 5.0 op

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

2. periodi

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelijalla on selkeä kuva tulevaisuustiedon ainutlaatuisuudesta ja siitä johtuvasta filosofisesta perustasta ja tieteellisistä lähtökohdista (mm. systeemiontologia, holistisuus, normatiivisuus ja arvot). Hän tunnistaa oppiaineen historialliset merkkipaalat ja eri aikakausien tavat hahmottaa tulevaisuutta sekä tiedonalan omat menetelmät ja keskeiset teorit.

Sisältö:

Kurssin aikana käydään läpi tulevaisuudentutkimuksen tietokäsitys sekä ontologinen (mitä tulevaisuudentutkimus on) ja epistemologinen (miten tulevaisuudesta saadaan tietoa) perusta. Lisäksi syvennetään tiedonalaan kiinteästi liittyviä asioita, mukaan lukien arvot, aikakäsitys ja globaalit systeemit.

Toteutustavat:

Verkkoluennot, verkkotehtävät, itsenäinen työskentely

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Verkkokurssi, 7x1½ t. virtuaaliluennot ja viikoittaisten harjoitusten ja esseen (10–15 sivua) hyväksytyt suorittaminen.

Lue lisää [opintosuoritusten arvostelusta](#) yliopiston verkkosivulta.

Arviointiasteikko:

0 – 5

Vastuuhenkilö:

Erkki Urpilainen

Työelämäyhteistyö:

-

700714P: Tulevaisuusajattelu ja skenaariot, 5 op**Voimassaolo:** 01.08.2012 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta**Arvostelu:** 1 - 5, hyv, hyl**Opettajat:** Urpilainen, Erkki Juhani**Opintokohteen kielet:** suomi**Leikkaavuudet:**

ay700714P Tulevaisuusajattelu ja skenaariot (AVOIN YO) 5.0 op

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä**Laajuus:**

5 op

Opetuskieli:

suomi

Ajoitus:

3. periodi

Osaamistavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija tunnistaa ja osaa nimetä oppiaineen keskeiset toimijat, tulevaisuudentutkimuksen keskeiset kansalliset ja kansainväliset yhteisöt ja hyödyntää niiden tuottamaa materiaalia kurssin tulevaisuustyöskentelyssä. Opiskelija ymmärtää tulevaisuustiedon monitieteisen ja systemaattisen luonteen ja sen miten tulevaisuudesta saadaan tietoa. Harjoitustyön hyväksytysti suoritettuaan opiskelija osaa soveltaa skenaarioajattelua ja tulevaisuustaulukkomenetelmää tulevaisuuden vaihtoehtojen hahmottamiseen ja pystyy arvioimaan kehitystrendejä.

Sisältö:

Opintojakso tarjoaa perustietoa tulevaisuusajattelusta ja ennakoivasta asenteesta. Opintojaksolla tutustutaan tulevaisuudentutkimuksen keskeisiin käsitteisiin ja tulevaisuusajatteluun. Lisäksi opetellaan skenaariotyöskentelyä.

Toteutustavat:

Lähiopetus,, ryhmätyöskentely, itsenäinen työskentely, harjoitukset ja verkkokeskustelut

Oppimateriaali:

Kamppinen, Matti & Kuusi, Osmo & Söderlund, Sari (toim.) 2003: *Tulevaisuudentutkimus. Perusteet ja sovellukset* (2. painos); The Thing from the Future -peli; Kurssin aikana jaettava kirjallinen muu aineisto

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Itseopiskelutehtäviä verkkoympäristössä, harjoitustyö pienryhmässä

Lue lisää [opintosuoritusten arvostelusta](#) yliopiston verkkosivulta.

Arviointiasteikko:

0–5

Vastuuhenkilö:

Erkki Urpilainen

Työelämäyhteistyö:

-

700713P: Vaihtuvateemainen tulevaisuudentutkimuksen opintojakso, 5 op**Voimassaolo:** 01.08.2005 -**Opiskelumuoto:** Perusopinnot**Laji:** Opintojakso**Vastuuyksikkö:** Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opettajat: Urpilainen, Erkki Juhani

Opintokohteen kielet: suomi

Leikkaavuudet:

ay700713P Vaihluvateemainen tulevaisuudentutkimuksen kurssi (AVOIN YO) 5.0 op

Voidaan suorittaa useasti: Kyllä

Laajuus:

5 op

Opetuskieli:

englanti (suomi)

Ajoitus:

suoritustavasta riippuen joko 4. periodi tai kesäopinnot

Osaamistavoitteet:

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat tulevaisuudentutkimuksen ~~kansainvälisen~~ tiedeyhteisön tutkimustulosten kautta ajankohtaisiin tulevaisuudentutkimuksen teemoihin, menetelmiin ja työkaluihin.

Sisältö:

Opintojakson teema vaihtuu vuosittain ja se toteutetaan intensiivijaksona, erikoiskurssina tai kesäkouluna.

Järjestämistapa:

-

Oppimateriaali:

.

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Vaihtuu vuosittain, teemasta riippuen

Lue lisää [opintosuoritusten arvostelusta](#) yliopiston verkkosivulta.

Arviointiasteikko:

0 - 5

Vastuuhenkilö:

Erkki Urpilainen

Työelämäyhteistyö:

-